
Vergaderjaar 2025–2026

36 915XVII

**Wijziging van de begrotingsstaat voor
Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp
voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende
met de Voorjaarsnota)**

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

S.W. Sjoerdsma

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2026 van hoofdstuk XVII van de begroting van het Rijk. Omdat deze begroting nog de naam 'Buitenlandse Handel en Ontwikkeling**hulp**' had (BHO), zal deze naam ook voor deze suppletoire begroting gebruikt worden. Met ingang van de ontwerpbegroting 2027 zal de naam aangepast worden naar 'Buitenlandse Handel en Ontwikkelings**samenwerking**' (BHOS).

In hoofdstuk 2 is een overzicht opgenomen met de belangrijkste mutaties op de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp met een toelichting op de substantiële verschillen.

Hoofdstuk 3 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na de tabel 'budgettaire gevolgen van beleid' wordt een toelichting op de mutaties gegeven. Hierbij worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in onderstaande staffel (tabel 1) conform de Rijksbegrotingsvoorschriften toegelicht. De wijzigingen van de verplichtingen worden alleen toegelicht wanneer ze groter zijn dan 10% ten opzichte van de vorige stand op artikelniveau.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Middels de extrapolatie wordt het jaar 2031 toegevoegd aan de begrotingshorizon. Hierdoor bevat het jaar 2031 (t+5) in de tabellen 'Budgettaire gevolgen van beleid' onder de beleidsartikelen zowel de mutaties uit deze eerste suppletoire begroting als een extrapolatie van de jaarbedragen.

2 Beleid

In dit wetsvoorstel is een aantal begrotingswijzigingen opgenomen die per saldo leiden tot een verhoging van de geraamde uitgaven op de begroting voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (XVII) met EUR 5,4 miljoen in 2026. De geraamde ontvangsten stijgen bij eerste suppletoire begroting licht met EUR 0,7 miljoen in 2026.

De belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties bij eerste suppletoire begroting worden in onderstaande tabel weergegeven en toegelicht. De uitgebreide toelichtingen zijn per beleidsartikel opgenomen in hoofdstuk 3.

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030	Uitgaven 2031
Vastgestelde begroting 2026		3 572 210	3 747 335	3 802 968	3 974 112	4 105 228	
<i>Mutaties Coalitieakkoord</i>							
1) Maatregel 4: Dekking steun Oekraïne vanuit BHO-begroting	5.4		- 419 000				
2) Maatregel 61: Efficiencytaakstelling	div.		- 498	- 970	- 1 580	- 2 099	- 2 099
3) Maatregel 62: Vernieuwing Rijksdienst: slagvaardige overheid	div.				- 1 881	- 4 734	- 4 734
4) Maatregel 63: Subsidietaakstelling	div.		- 16 524	- 16 524	- 16 524	- 16 524	- 16 524
5) Maatregel 69: actualisatie ODA-toerekening eerstejaars asielopvang	5.4	620 000	- 106 000	- 201 000	- 235 000	- 257 000	- 257 000
<i>Belangrijkste suppletoire mutaties</i>							
6) Intensivering handel en economie voor ontwikkeling	1.3	26 500	15 000				
7) Intensivering klimaat	2.3	5 000	5 000				
8) Intensivering mondiale gezondheid en SRGR	3.1	11 000					
9) Intensivering vrouwenrechten en gendergelijkheid	3.2	5 000	5 000				
10) Intensivering humanitaire hulp	4.1	30 000					
11) Intensivering veiligheid en stabiliteit	4.3	30 000	14 000				
12) Overboeking naar begroting A&M voor migratiepartnerschappen	4.2		- 12 000	- 12 000			
13) Overboeking naar BZ-begroting voor inzet strategische partnerschappen (vanuit 5.4)	5.4	- 5 000					
14) Actualisatie ODA-toerekening eerstejaars asielopvang	5.4	97 627	- 6 901	- 68 260	- 80 976	- 37 152	- 24 288
15) Bijstelling ODA-budget o.b.v. bni-ontwikkeling n.a.v. CEP 2026	5.4	- 79 672	- 100 211	- 87 515	- 87 081	- 86 953	- 114 506
16) Inzet op ODA-programma's vanuit artikel 5.4	5.4	- 107 500	- 39 000				
17) Kasschuif op artikel 5.4 a.g.v. bijstelling asiel	5.4	- 545 000	245 000	75 000	225 000		
18) Rijksbrede taakstelling prijsbijstelling	5.4			- 14 975	- 15 924	- 17 133	- 18 991
19) Ombuiging op ODA-programma's i.v.m. negatieve stand art. 5.4	div.					- 53 000	- 58 000
20) Amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65)	3.3	0*	750	750	750	750	
21) Extrapolatie							4 116 683
22) Overige mutaties	div.	- 82 528	- 18 157	- 5409	290	53541	59 291
Stand 1e suppletoire begroting 2026		3 577 637	3 313 794	3 472 065	3 761 186	3 684 924	3 679 832

* = verwerking van Amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65) is voor 2026

opgenomen in het overzicht van mutaties bij de begrotingsartikelen (zie pagina's 22 en 33) omdat het geen mutatie van de 1^e suppletoire begroting maar van de ontwerpbegroting betreft. De dekking voor de meerjarige verwerking van het amendement komt uit 5.4 en is hierboven weergegeven in het saldo van 21) overige mutaties.

Toelichting

1) Conform maatregel 4 uit het Coalitieakkoord worden de aanvullende middelen voor non-militaire steun aan Oekraïne in 2027 voor EUR 419 miljoen ten laste gebracht van de BHO-begroting.

2) + 3) De Rijksbrede apparaatstaakstellingen uit het Coalitieakkoord (61. Efficiëncytaakstelling en 62. Vernieuwing rijksdienst / slagvaardige overheid) zijn verdeeld over de apparaatsartikelen en de uitgaven aan uitvoering. Dat betekent dat de bijdragen aan RVO meelopen in de grondslag. Deze bijdragen zijn naar rato van het budget verlaagd.

4) Als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) zijn de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.

5) Conform maatregel 69 uit het Coalitieakkoord worden de ramingen voor de uitgaven aan eerstejaars asielopvang meerjarig bijgesteld. In overeenstemming met de geldende systematiek worden de uitgaven aan eerstejaars asielopvang vanuit het ODA-budget gemaximeerd op 10% van het ODA-budget vanaf 2027.

6-11) Aansluitend op de prioriteiten uit het Coalitieakkoord wordt geïntensiveerd op handel en economie voor ontwikkeling, klimaat, gezondheid, vrouwenrechten, humanitaire hulp en veiligheid en stabiliteit (goed bestuur en democratische rechtsorde). De uitgaven worden gedekt uit verdeelartikel 5.4. Deze inzet is in lijn met de CW3.1- kaders zoals uiteengezet in de Kamerstukken [36 180 nr. 134](#) en [36 180 nr. 136](#).

12) Van de middelen die gereserveerd stonden op de BHO-begroting voor migratiepartnerschappen wordt in zowel 2027 als in 2028 EUR 12 miljoen overgeheveld naar de begroting van Asiel en Migratie. Deze middelen worden omgelabeld van ODA naar non-ODA en ingezet voor niet-ODA'ble activiteiten ten behoeve van het bevorderen van terugkeer en het tegengaan van irreguliere migratie.

13) Vanuit de middelen die in 2026 zijn toegevoegd op artikel 5.4 vanwege een bijgestelde raming voor de asieluitgaven wordt EUR 5 miljoen overgeheveld naar de BZ-begroting ten behoeve van ODA-inzet i.h.k.v. strategische partnerschappen.

14) Vanwege een neerwaartse bijstelling van de raming voor de asieluitgaven op de begroting van Asiel en Migratie vloeit in 2026 een bedrag van EUR 97,6 miljoen terug naar de begroting van BHO, aanvullend op de EUR 620 miljoen uit het Coalitieakkoord. Daarnaast wordt de omvang van de cap op de ODA-toerekening voor asiel van 10% van het ODA-budget vanaf 2027 geactualiseerd n.a.v. fluctuaties in het ODA-budget. Dit leidt tot een tegenvaller op de BHO-begroting van cumulatief EUR 217,6 miljoen in de jaren 2027-2031.

15) Het totale ODA-budget daalt cumulatief met EUR 555,9 miljoen in de jaren 2026-2031 vanwege koppeling van het ODA-budget aan de ontwikkeling van het Bruto Nationaal Inkomen.

16) Vanuit de ruimte die in 2026 ontstond op artikel 5.4 vanwege een bijgestelde raming voor de asieluitgaven wordt EUR 107,5 miljoen ingezet in 2026 en EUR 39 miljoen in 2027 voor ODA-programma's binnen de

BHO-begroting (zie ook 6-11).

17) In 2026 stijgt het ODA-budget met cumulatief EUR 718 miljoen als gevolg van een bijstelling van de ramingen voor eerstejaars asielopvang (zie 5 en 7). Middels een kasschuif wordt een deel van deze middelen verdeeld over de jaren 2026-2030.

18) Het ODA-budget daalt met structureel ca. EUR 18,9 miljoen vanwege de verwerking van een Rijksbrede taakstelling op loon- en prijsbijstellingen.

19) In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld.

20) Vanwege amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65) stijgt het verplichtingen en uitgavenbudget op artikel 3.3 per jaar t/m 2030 met EUR 750.000. Dit wordt gedekt vanuit artikel 5.4. Ook amendement Kröger (36 800 XVII nr. 61) is aangenomen maar betreft de reeds beschikbare financiering voor het maatschappelijk middenveld op artikel 3.3 van deze begroting, en heeft geen budgettair beslag.

21) Conform reguliere systematiek is het jaar 2031 aan de begrotingshorizon toegevoegd.

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Artikelnummer	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029	Ontvangsten 2030	Ontvangsten 2031
Vastgestelde begroting 2026	48 354	44 749	42 908	41 922	41 919	
Belangrijkste suppletoire mutaties						
1) Extrapolatie	div.					41 916
2) Overige mutaties	5.20	678	405	41	960	937 749
Stand 1e suppletoire begroting 2026	48 354	44 749	42 908	41 922	41 919	41 916

Toelichting

1) Conform reguliere systematiek is het jaar 2031 aan de begrotingshorizon toegevoegd.

3 Beleidsartikelen

Artikel 1: Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

Art	Verplichtingen	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie supplementaire begroting (4)	Stand 1e supplementaire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		392.864	0	392.864	86.329	479.193	31.446	66	31.206	7.337	448.754
	Uitgaven	607.279	0	607.279	29.479	636.758	12.668	- 3.509	- 5.644	- 16.913	- 629.626
1.1	Duurzaam handels- en investeringssysteem, inclusief MVO	33.535	0	33.535	- 230	33.305	174	157	82	- 308	37.377
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	17.288	0	17.288	- 735	16.553	- 315	- 315	- 315	- 601	21.647
	MVO en beleidsondersteuning (ODA)	9.872	0	9.872	0	9.872	- 189	- 189	- 189	- 475	12.881
	MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	7.416	0	7.416	- 735	6.681	- 126	- 126	- 126	- 126	8.766
	<i>Opdrachten</i>	2.231	0	2.231	0	2.231	0	0	0	0	2.294
	MVO en beleidsondersteuning (non-ODA)	2.231	0	2.231	0	2.231	0	0	0	0	2.294
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	2.760	0	2.760	0	2.760	- 16	- 33	- 108	- 212	3.088
	Rijksdienst voor ondernemend Nederland	2.760	0	2.760	0	2.760	- 16	- 33	- 108	- 212	3.088
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	11.256	0	11.256	505	11.761	505	505	505	505	10.348
	MVO en beleidsondersteuning (ODA)	4.661	0	4.661	0	4.661	0	0	0	0	3.648
	Contributies internationaal ondernemen (non-ODA)	6.595	0	6.595	505	7.100	505	505	505	505	6.700
	<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Nog te verdelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2	Nederlandse Handels- en Investeringsbevoordeling	99.487	0	99.487	3.209	102.696	115	- 939	- 2.080	- 3.669	93.549
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	30.781	0	30.781	- 3.000	27.781	- 3.436	- 3.436	- 3.436	- 3.436	27.345
	Programma's internationaal ondernemen	10.000	0	10.000	0	10.000	- 142	- 142	- 142	- 142	9.858
	Versterking concurrentiepositie Nederland	6.502	0	6.502	- 3.000	3.502	- 3.092	- 3.092	- 3.092	- 3.092	3.410
	Invest Internationaal	9.780	0	9.780	0	9.780	- 138	- 138	- 138	- 138	9.642
	Dutch Trade and	4.499	0	4.499	0	4.499	- 64	- 64	- 64	- 64	4.435

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie suppletie begroting (4)	Stand 1e suppletie begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031

Investment Fund

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie suppletore begroting (4) = (3) + (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
<i>Garanties</i>	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500
Dutch Trade and Investment Fund	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500
<i>Opdrachten</i>	13.752	0	13.752	3.000	16.752	3.000	3.000	3.000	3.000	14.752
Programma's internationaal ondernemen	10.566	0	10.566	3.000	13.566	3.000	3.000	3.000	3.000	13.566
Dutch Trade and Investment Fund	1.186	0	1.186	0	1.186	0	0	0	0	1.186
Wereldtentoonstelling	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	50.454	0	50.454	3.209	53.663	551	- 503	- 1.644	- 3.233	46.952
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	50.454	0	50.454	3.209	53.663	551	- 503	- 1.644	- 3.233	46.952
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nog te verdelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3 Handel en economie voor ontwikkeling	474.257	0	474.257	26.500	500.757	12.379	- 2.727	- 3.646	- 12.936	- 498.700
<i>Subsidies (regelingen)</i>	174.908	0	174.908	13.378	188.286	- 3.866	5.466	- 3.615	- 4.216	171.962
Marktontwikkeling en markttoegang	29.791	0	29.791	0	29.791	- 368	- 368	- 368	- 368	25.603
Economic governance and institutions	28.596	0	28.596	600	29.196	265	- 335	- 335	- 335	23.315
Financiële sector ontwikkeling	36.522	0	36.522	10.000	46.522	- 754	- 754	- 754	- 754	52.003
Infrastructuurontwik- keling	37.492	0	37.492	- 19	37.473	- 3.112	3.603	- 1.455	- 2.056	21.544
Duurzame productie en handel	39.482	0	39.482	0	39.482	- 703	- 703	- 703	- 703	48.997
Nexus onderwijs en werk	300	0	300	2.100	2.400	0	0	0	0	0
Lokale private sector ontwikkeling	2.725	0	2.725	697	3.422	806	297	0	0	500
<i>Leningen</i>	56.000	0	56.000	0	56.000	6.000	0	0	0	68.161
Infrastructuurontwik- keling	10.000	0	10.000	10.000	20.000	6.000	0	0	0	10.000
Financiële sector ontwikkeling	46.000	0	46.000	- 10.000	36.000	0	0	0	0	58.161
<i>Garanties</i>	7.500	0	7.500	0	7.500	0	0	0	0	10.000
Financiële sector ontwikkeling	7.500	0	7.500	0	7.500	0	0	0	0	10.000
<i>Opdrachten</i>	70.350	0	70.350	- 9.900	60.450	0	0	0	0	77.650
Marktontwikkeling en markttoegang	9.000	0	9.000	0	9.000	0	0	0	0	12.000
Economic governance and institutions	18.000	0	18.000	0	18.000	0	0	0	0	18.300

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- demen- ten en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie supplet- oire begroting (4)	Stand 1e supplet- oire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Financiële sector ontwikkeling	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	1.000
Infrastructuurontwik- keling	15.750	0	15.750	0	15.750	0	0	0	0	14.750
(Jeugd)werkgelegen- heid	26.600	0	26.600	- 10.000	16.600	0	0	0	0	31.600
Lokale private sector ontwikkeling	0	0	0	100	100	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>33.618</i>	<i>0</i>	<i>33.618</i>	<i>10.150</i>	<i>43.768</i>	<i>- 5</i>	<i>- 261</i>	<i>- 1.180</i>	<i>- 2.321</i>	<i>33.695</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	33.618	0	33.618	10.150	43.768	- 5	- 261	- 1.180	- 2.321	33.695
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>131.881</i>	<i>0</i>	<i>131.881</i>	<i>12.872</i>	<i>144.753</i>	<i>10.250</i>	<i>3.000</i>	<i>1.149</i>	<i>- 6.399</i>	<i>137.232</i>
International Labour Organisation	5.800	0	5.800	0	5.800	0	0	0	0	5.800
Lokale private sector ontwikkeling	42.325	0	42.325	1.657	43.982	2.000	3.000	1.149	1.750	24.850
Marktontwikkeling en markttoegang	10.833	0	10.833	- 5.000	5.833	0	0	0	0	18.600
Partnershipprogram- ma ILO	4.600	0	4.600	0	4.600	0	0	0	0	4.600
Economic governance and institutions	6.000	0	6.000	0	6.000	0	0	0	0	6.000
Financiële sector ontwikkeling	16.000	0	16.000	0	16.000	0	0	0	0	16.000
Infrastructuurontwik- keling	44.323	0	44.323	10.750	55.073	6.000	0	0	- 8.149	59.382
Nexus onderwijs en werk	0	0	0	465	465	0	0	0	0	0
Duurzame productie en handel	2.000	0	2.000	5.000	7.000	2.250	0	0	0	2.000
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ontvangsten	14.000	0	14.000	0	14.000	0	0	0	0	14.000

Tabel 5 Uitsplitsing ontvangsten voor beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (bedragen x € 1.000)

Art. Ontvangsten	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutaties 2027	Mutaties 2028	Mutaties 2029	Mutaties 2030	Mutatie 2031
Art. Ontvangsten	14.000	0	14.000	0	14.000	0	0	0	0	14.000
1.10 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000
<i>Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen</i>	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000
<i>Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen</i>	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000
1.30 Ontvangsten DGGF	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000
<i>Ontvangsten DGGF</i>	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000
<i>Ontvangsten DGGF</i>	7.000	0	7.000	0	7.000	0	0	0	0	7.000

Tabel 6 Uitsplitsing verplichtingen voor beleid art. 1 Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5)	Mutaties 2027	Mutaties 2028	Mutaties 2029	Mutaties 2030	Mutatie 2031
	(1)	(2)	(3)=(1+2)	(4)	(5)=(3+4)					
Verplichtingen	392 864	0	392 864	56 620	449 484	15 140	- 439	30 701	15 267	457 480
garantieverplichtingen	129 000	0	129 000	0	129 000	0	0	0	0	0
overige verplichtingen	263 864	0	263 864	56 620	320 484	48 325	40 357	2 670	2 713	2 713

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt meerjarig geactualiseerd. Dit leidt tot een opwaartse bijstelling. De meerjarige bijstelling op basis van de offerte voor 2026 van RVO leidt tot een verhoging van het verplichtingenbudget. Ook het verplichtingenbudget voor de uitvoeringskosten van Invest International wordt geregistreerd. Daarnaast wordt het verplichtingenbudget opgehoogd met EUR 26,5 miljoen in 2026 en EUR 15 miljoen in 2027 als gevolg van de intensiveringen op Handel en economie voor ontwikkeling. (zie uitgaven).

Uitgaven

Artikelonderdeel 1.3 Handel en economie voor ontwikkeling

Het budget op artikel 1.3 stijgt in 2026 door een intensivering van

EUR 26,5 miljoen ten behoeve van inzet op kritieke grondstoffen, de hulp- en handelagenda en beurzen. Deze uitgaven worden gedekt uit verdelartikel 5.4.

Verder zijn als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.

De Rijksbrede apparaatstaakstellingen uit het Coalitieakkoord (61. Efficiencytaakstelling en 62. Vernieuwing rijksdienst / slagvaardige overheid) zijn verdeeld over de apparaatsartikelen en de uitgaven aan uitvoering. Dat betekent dat de bijdragen aan RVO meelopen in de grondslag. Deze bijdragen zijn naar rato van het budget verlaagd.

In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld. Voor artikel 1 gaat het om een bedrag van EUR 8,4 miljoen in 2030 en EUR 9,2 miljoen in 2031.

Budgetflexibiliteit

Tabel 7 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 1

	2026
Juridisch verplicht	69%
Bestuurlijk gebonden	27%
Beleidsmatig gereserveerd	0%
Nog niet ingevuld / vrij te besteden	4%

Artikel 1.1 Duurzaam handels- en investeringssysteem inclusief MVO is voor 51% juridisch verplicht. Meerjarige subsidies zijn verstrekt voor de verdere implementatie van de IMVO convenanten. Aan RVO is een opdracht verleend om de subsidieregeling sectorale samenwerking uit te voeren. Bij bijdragen gaat het om de verdragscontributies voor WTO en OESO.

Artikel 1.2 Nederlandse handels- en investeringsbevordering is voor 49% juridisch verplicht. De juridische verplichte uitgaven betreffen onder anderen de subsidie voor de ontwikkeltaak van Invest International, de uitvoering van de regeling DTIF en de uitvoeringskosten RVO.

Artikel 1.3 Handel en economie voor ontwikkeling is bedoeld om de private sector en dan vooral het MKB en de arbeidsmarkt in ontwikkelingslanden te versterken, door hulp, handel en investeringen aan elkaar te verbinden. Dit artikel is 75% juridisch verplicht door de getekende meerjarige overeenkomsten en de opdrachtverlening aan RVO en Invest International.

**Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en
klimaat**

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe grooting t (1)	Mutati es via NvW, motie s, amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de begroting t (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oire begroti ng (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutati e 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art .	Verplichti ngen	1.044.894	0	1.044.894	74.788	1.119.682	109.037	- 3.741	84.173	818.284
							63.695			
	Uitgaven	875.352	0	875.352	6.850	882.202	4.040	-	-	- 1.020.681
								2.102	3.955	19.807
2.1	Voedselz ekerheid	379.572	0	379.572	1.562	381.134	- 145	- 165	- 251	- 472.626
	<i>Subsidies (regeling en)</i>	<i>119.966</i>	<i>0</i>	<i>119.966</i>	<i>904</i>	<i>120.870</i>	<i>- 835</i>	<i>- 1.877</i>	<i>- 126</i>	<i>- 119.236</i>
	Realiseren ecologisch e houdbare voedselsy stemen	8.000	0	8.000	0	8.000	- 283	- 283	- 283	19.717
	Bevondere n inclusieve, duurzame groei in de agrarisches ector	21.250	0	21.250	1.562	22.812	1.133	1.132	1.133	1.132
	Kennis & capaciteits opbouw ten behoeve van voedselze kerheid	3.000	0	3.000	0	3.000	- 42	- 42	- 42	2.958
	Uitbannen huidige honger en voeding	15.000	0	15.000	0	15.000	- 934	- 934	- 934	11.066
	Voedselze kerheid	72.716	0	72.716	- 658	72.058	- 709	- 1.750	0	0
	<i>Opdrachte n</i>	<i>12.100</i>	<i>0</i>	<i>12.100</i>	<i>190</i>	<i>12.290</i>	<i>150</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>11.500</i>
	Kennis & capaciteits opbouw ten behoeve van voedselze kerheid	11.100	0	11.100	0	11.100	0	0	0	10.000
	Realiseren ecologisch e houdbare voedselsy stemen	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	1.500

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe grooting t (1)	Mutati es via NvW, motie s, amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de begroting t (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oire begroti ng (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutati e 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Voedselze kerheid	0	0	0	190	190	150	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentscha ppen</i>	3.930	0	3.930	0	3.930	- 19	- 38	- 125	- 244	3.551
Rijksdienst voor ondernem end Nederland	3.930	0	3.930	0	3.930	- 19	- 38	- 125	- 244	3.551
<i>Bijdrage aan (inter-)nati onale organisati es</i>	243.576	0	243.576	468	244.044	559	1.750	0	- 6.549	338.339
Voedselze kerheid	115.100	0	115.100	6.895	121.995	- 2.991	0	0	0	126.400
Realiseren ecologisch e houdbare voedselsy stemen	31.000	0	31.000	0	31.000	0	0	0	0	48.500
Bevordere n inclusieve, duurzame groei in de agrarisches sector	43.208	0	43.208	- 6.427	36.781	3.550	1.750	0	- 6.549	74.139
Kennis & capaciteits opbouw ten behoeve van voedselze kerheid	28.000	0	28.000	0	28.000	0	0	0	0	45.300
Uitbannen huidige honger en voeding	26.268	0	26.268	0	26.268	0	0	0	0	44.000
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Water	253.325	0	253.325	0	253.325	- 2.432	-	-	-	354.323
<i>Subsidies (regeling en)</i>	98.036	0	98.036	- 2.361	95.675	- 2.962	- 7.000	-	-	154.896
Waterbeh eer	67.533	0	67.533	- 344	67.189	- 3.125	- 7.100	-	-	90.053
								8.450	14.253	

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe groting t (1)	Mutati es via NvW, motie s, amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de begroting t (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oire begroti ng (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutati e 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Drinkwater en sanitatie	30.503	0	30.503	- 2.017	28.486	163	100	- 622	286	64.843
<i>Opdrachten</i>	<i>1.400</i>	<i>0</i>	<i>1.400</i>	<i>100</i>	<i>1.500</i>	<i>100</i>	<i>0</i>	<i>50</i>	<i>0</i>	<i>50</i>
Waterbeheer	1.400	0	1.400	100	1.500	100	0	50	0	50
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	<i>6.521</i>	<i>0</i>	<i>6.521</i>	<i>0</i>	<i>6.521</i>	<i>- 32</i>	<i>- 94</i>	<i>- 335</i>	<i>- 688</i>	<i>9.999</i>
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	6.521	0	6.521	0	6.521	- 32	- 94	- 335	- 688	9.999
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>147.368</i>	<i>0</i>	<i>147.368</i>	<i>2.261</i>	<i>149.629</i>	<i>462</i>	<i>4.600</i>	<i>6.000</i>	<i>7.500</i>	<i>189.378</i>
Waterbeheer	92.256	0	92.256	- 1.410	90.846	- 2.038	2.100	4.000	6.000	111.605
Drinkwater en sanitatie	55.112	0	55.112	3.671	58.783	2.500	2.500	2.000	1.500	77.773
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
2.3 Klimaat	242.455	0	242.455	5.288	247.743	6.617	557	- 969	- 5.446	193.732
<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>108.468</i>	<i>0</i>	<i>108.468</i>	<i>0</i>	<i>108.468</i>	<i>- 1.146</i>	<i>- 1.146</i>	<i>- 1.146</i>	<i>- 1.146</i>	<i>79.870</i>
Klimaat algemeen	19.393	0	19.393	0	19.393	- 297	- 297	- 297	- 297	20.719
Hernieuwbare energie	43.075	0	43.075	0	43.075	0	0	0	0	0
Dutch Fund for Climate and Development	10.000	0	10.000	0	10.000	0	0	0	0	0
Klimaatfonds	17.000	0	17.000	0	17.000	- 566	- 566	- 566	- 566	39.434
Bosbehoud	19.000	0	19.000	0	19.000	- 283	- 283	- 283	- 283	19.717

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe grooting t (1)	Mutati es via NvW, be motie s, amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de begroting t (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oire begroti ng (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutati e 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
<i>Bijdrage aan agentscha ppen</i>	8.000	0	8.000	0	8.000	- 25	- 40	- 66	- 129	1.871
Rijksdienst voor ondernem end Nederland	8.000	0	8.000	0	8.000	- 25	- 40	- 66	- 129	1.871
<i>Bijdrage aan (inter-)nati onale organisati es</i>	125.987	0	125.987	5.288	131.275	7.788	1.743	243	- 4.171	111.991
Contributi e IZA/IZT	365	0	365	45	410	45	0	0	0	358
Klimaatpr ogramma' s (non- ODA)	1.050	0	1.050	0	1.050	2.500	1.500	0	0	1.555
Klimaat algemeen	5.130	0	5.130	0	5.130	- 1.858	- 1.858	-	- 1.858	5.642
Hernieuwb are energie	16.500	0	16.500	5.000	21.500	5.000	0	0	0	0
UNEP	2.142	0	2.142	2.101	4.243	2.101	2.101	2.101	1.858	4.000
Bosbehou d	2.800	0	2.800	0	2.800	0	0	0	0	15.000
Multilatera le klimaatfon dsen	98.000	0	98.000	- 1.858	96.142	0	0	0	- 4.171	85.436
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangs ten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt met name verhoogd voor het aangaan van het Land at Scale programma dat gecommitteerd zal worden in 2026. Ook is het verplichtingenbudget van de ambassade in Kampala verhoogd voor het starten van nieuwe activiteiten. Verder wordt verplichtingenbudget toegevoegd in verband met de intensivering op klimaat van EUR 5 miljoen in zowel 2026 als 2027 (zie uitgaven).

Uitgaven

Artikelonderdeel 2.3

Het budget op artikel 2.3 stijgt in 2026 door een intensivering van EUR 5 miljoen ten behoeve van de inzet op klimaat. Deze uitgaven worden gedekt uit verdeelartikel 5.4.

Verder zijn als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.

De Rijksbrede apparaatstaakstellingen uit het Coalitieakkoord (61. Efficiencytaakstelling en 62. Vernieuwing rijksdienst / slagvaardige overheid) zijn verdeeld over de apparaatsartikelen en de uitgaven aan uitvoering. Dat betekent dat de bijdragen aan RVO meelopen in de grondslag. Deze bijdragen zijn naar rato van het budget verlaagd.

In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdeelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld. Voor artikel 2 gaat het om een bedrag van EUR 15,1 miljoen in 2030 en EUR 16,5 miljoen in 2031.

Budgetflexibiliteit

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 2

	2026
Juridisch verplicht	76%
Bestuurlijk gebonden	5%
Beleidsmatig gereserveerd	18%
Nog niet ingevuld / vrij te besteden	1%

Voor het thema voedselzekerheid (artikel 2.1) zijn de geplande uitgaven voor het grootste deel juridisch verplicht. Onder het instrument subsidies zijn o.a. verplicht de programma's met SNV, IFDC, GAIN, CARE, Agriterra, One Acre Fund, programma's die door RVO worden uitgevoerd, alsmede activiteiten die door de ambassades worden uitgevoerd. Onder het instrument bijdragen zijn o.a. verplicht de programma's met IFAD, de Wereldbank, CABI, UNICEF, AfDB en de CGIAR, alsmede programma's waarvoor de ambassades middelen gedelegeerd hebben gekregen.

Voor het thema water (artikel 2.2) zijn de in 2026 geplande uitgaven voor het grootste deel juridisch verplicht. Onder het instrument subsidies zijn o.a. verplicht de programma's met IHE Delft, VEI B.V., de Unie van Waterschappen, Aqua4All, stichting WASTE, programma's die door RVO worden uitgevoerd, alsmede activiteiten die door de ambassades worden uitgevoerd. Onder het instrument bijdragen zijn o.a. verplicht de programma's met de Wereldbank, FAO, UNICEF en UNOPS, alsmede programma's waarvoor de ambassades middelen gedelegeerd hebben gekregen.

De in 2026 geplande uitgaven voor klimaat (artikel 2.3) zijn voor het merendeel juridisch verplicht. Onder het instrument subsidies zijn dit o.a. bijdragen aan het Access to Energy Fund (AEF), Energising Development (EnDev), Mobilising Finance for Forests (MFF), Water at the Heart of Climate Action en Partnering for Green Growth (P4G). Onder het instrument bijdragen gaat het om middelen voor o.a. het Green Climate Fund, de Global Environment Facility, het Africa Adaptation Acceleration Program van de Afrikaanse ontwikkelingsbank, het Least Developed Country Fund (LDCF), de Climate Investment Funds (CIFs), het Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP) van de Wereldbank en het Amazone Initiative van de Inter-American Development Bank. Een

deel van de activiteiten onder artikel 2.3 richt zich op de mobilisatie van private investeringen. Met publieke middelen gemobiliseerde private klimaatinvesteringen kwalificeren net als klimaatrelevante publieke middelen als de Nederlandse bijdrage aan klimaatfinanciering.

Artikel 3: Sociale vooruitgang

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Sociale vooruitgang (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie supplementaire begroting (4)	Standale supplettoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. 3.1 Verplichtingen	986.565	750	987.315	25.750	1.013.065	15.330	122.605	223.430	-8.615	167.621
Uitgaven	548.154	750	548.904	16.000	564.904	1.111	-3.889	-3.891	-10.489	578.340
3.1 Mondiale gezondheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten	384.154	0	384.154	10.685	394.839	-3.301	-2.971	-2.973	-9.571	482.008
<i>Subsidies (regelingen)</i>	109.453	0	109.453	40.109	149.562	3.196	2.265	2.270	-3.663	216.527
Mondiale gezondheid en SRGR	109.453	0	109.453	40.109	149.562	3.196	2.265	2.270	-3.663	216.527
<i>Opdrachten</i>	24.825	0	24.825	12.000	36.825	0	0	0	0	24.975
Mondiale gezondheid en SRGR	24.825	0	24.825	12.000	36.825	0	0	0	0	24.975
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	142	0	142	0	142	-1	-1	-3	-6	94
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	142	0	142	0	142	-1	-1	-3	-6	94
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	249.734	0	249.734	-41.424	208.310	-6.496	-5.235	-5.240	-5.902	240.412
WHO/PAHO	8.765	0	8.765	0	8.765	0	0	0	0	7.122
Mondiale gezondheid en SRGR	149.067	0	149.067	11.378	160.445	-594	667	662	0	147.290
UNFPA	60.000	0	60.000	-35.000	25.000	-6.300	-6.300	-6.300	-6.300	53.700
UNAIDS	18.000	0	18.000	-18.000	0	200	200	200	200	18.200
Partnership programma WHO	9.402	0	9.402	198	9.600	198	198	198	198	9.600
UNICEF	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500
<i>Nog te</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Sociale vooruitgang (bedragen x € 1.000)

Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties supplet oire begroting (4)	Stand 1e supplet oire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031

verdelen

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Sociale vooruitgang (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- dementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie supplet- oire begroting (4)	Stand 1e supplet- oire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Nog te verdelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Vrouwen rechten en gendergelijk- heid	22.000	0	22.000	5.000	27.000	5.000	0	0	0	0
<i>Subsidies (regelingen)</i>	20.710	0	20.710	- 7.750	12.960	- 7.705	0	0	0	0
Vrouwenrechten	20.710	0	20.710	- 7.750	12.960	- 7.705	0	0	0	0
<i>Opdrachten</i>	0	0	0	200	200	100	0	0	0	0
Vrouwenrechten	0	0	0	200	200	100	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	1.290	0	1.290	12.550	13.840	12.605	0	0	0	0
Vrouwenrechten	1.290	0	1.290	10.550	11.840	10.605	0	0	0	0
UNWOMEN	0	0	0	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Maatschappelijk middenveld	141.000	750	141.750	0	141.750	- 918	- 918	- 918	- 918	96.332
<i>Subsidies (regelingen)</i>	137.406	750	138.156	- 30.109	108.047	-46.578	-51.521	-51.496	- 30.199	83.010
Versterking maatschappelijk middenveld	137.406	750	138.156	- 30.109	108.047	-46.578	-51.521	-51.496	- 30.199	83.010
<i>Opdrachten</i>	3.000	0	3.000	707	3.707	632	657	632	657	2.000
Versterking maatschappelijk middenveld	2.000	0	2.000	1.707	3.707	632	657	632	657	2.000
Versterking maatschappelijk middenveld	1.000	0	1.000	- 1.000	0	0	0	0	0	0
Monitoring sfonds										
<i>Bijdrage</i>	0	0	0	17.946	17.946	17.946	17.946	17.946	13.459	4.487

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Sociale vooruitgang (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amen- demen- ten en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutatie supplet- oire begroting (4)	Stand 1e supplet- oire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
<i>aan agentschap- pen</i>										
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	0	0	0	17.946	17.946	17.946	17.946	17.946	13.459	4.487
<i>Bijdrage aan (inter-)nati- onale organisaties</i>	594	0	594	11.456	12.050	27.082	32.000	32.000	15.165	6.835
Versterking maatschappelijk middenveld	594	0	594	11.456	12.050	27.082	32.000	32.000	15.165	6.835
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nog te verdelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4 Onderwijs	1.000	0	1.000	315	1.315	330	0	0	0	0
<i>Subsidies (regelingen)</i>	300	0	300	-300	0	300	0	0	0	0
Onderzoek programma's	300	0	300	-300	0	300	0	0	0	0
<i>Opdrachten</i>	685	0	685	0	685	0	0	0	0	0
Onderwijs	200	0	200	0	200	0	0	0	0	0
Hoger Onderwijs	485	0	485	0	485	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan (inter-)nati- onale organisaties</i>	15	0	15	615	630	30	0	0	0	0
Onderwijs	15	0	15	615	630	30	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

**Toelichting
Verplichtingen**

Het verplichtingenbudget op artikel 3 wordt in 2026 (EUR 16 miljoen) en 2027 (EUR 5 miljoen) opgehoogd, aansluitend op de prioriteiten uit het Coalitieakkoord wordt geïntensiveerd op gezondheid en vrouwenrechten. In 2026 en 2027 vindt daarnaast een correctie plaats op het verplichtingenbudget omdat in deze jaren nog niet voldoende

verplichtingenbudget beschikbaar was om de verplichtingen aan te gaan voor de extra uitgaven a.g.v. amendement Hirsch. De ophoging in 2028 betreft met name het toevoegen van het verplichtingenbudget (EUR 125 miljoen) voor de voorziene bijdrage aan UNFPA Supplies voor 2029 t/m 2033. Het kasbudget is reeds aanwezig. De ophoging in 2029 betreft met name het verplichtingenbudget voor de kernfinanciering voor UNFPA (EUR 115 miljoen), UNAIDS (EUR 73 miljoen) en de WHO (EUR 38 miljoen) van 2030 t/m 2033, zodat de verplichting in 2029 kan worden aangegaan. Hiertoe wordt het verplichtingenbudget dat hiervoor gereserveerd stond in 2030 naar 2029 geschoven. Tot slot stijgt vanwege amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65) het verplichtingenbudget op artikel 3.3 structureel met EUR 750.000.

Uitgaven

Het budget op artikel 3.1 (Mondiale gezondheid en SRGR) en 3.2 (Vrouwenrechten en gendergelijkheid) stijgt in 2026 met EUR 11 miljoen en EUR 5 miljoen ten behoeve van de inzet op gezondheidszorg en vrouwenrechten respectievelijk. In 2027 stijgt het budget op artikel 3.2 met EUR 5 miljoen. Daarnaast stijgt het uitgavenbudget op artikel 3.3 structureel met EUR 750.000 vanwege de motie Kröger (36 800 XVII nr. 65). Deze uitgaven worden gedekt uit verdelartikel 5.4. Ook amendement Kröger (36 800 XVII nr. 61) is aangenomen maar betreft de reeds beschikbare financiering voor het maatschappelijk middenveld op artikel 3.3 van deze begroting, en heeft geen budgettaire beslag.

Verder zijn als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.

In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld. Voor artikel 3 gaat het om een bedrag van EUR 6,6 miljoen in 2030 en EUR 7,2 miljoen in 2031.

Budgetflexibiliteit

Tabel 11 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 3

	2026
Juridisch verplicht	52%
Bestuurlijk gebonden	24%
Beleidsmatig gereserveerd	21%
Nog niet ingevuld / vrij te besteden	3%

Op artikel 3.1 Mondiale gezondheid en SRGR zijn alle middelen voornamelijk vastgelegd in meerjarige bijdrage-overeenkomsten en beschikkingen. Bijdrages aan multilaterale organisaties beslaan bijna de helft van het budget. Hierdoor worden GFF, GAVI, GFATM, WHO, UNFPA en UNAIDS gesteund in de uitvoering van hun activiteiten. Het instrument subsidies is deels ingezet voor slotbetalingen op het aflopende VMM kader alsmede voor nieuwe initiatieven zoals activiteiten in Oekraïne. Via de ambassades worden bijdrages en subsidies verstrekt met behulp van gedelegeerde middelen voor lokale en regionale programma's. Alle activiteiten zijn in lijn met de Mondiale Gezondheidsstrategie 2023-2030.

Vanuit artikel 3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid ontvangt onder andere UN Women en het Ukrainian Women's Fund een rechtstreekse bijdrage. De beleidsmatig gereserveerde middelen hebben betrekking op de nieuw te ontwikkelen programma's die invulling geven aan de motie Hirsch c.s. bij de 1e suppletore begroting (Kamerstuknr. 36725-XVII-21).

Subsidies zijn de voornaamste vorm van financiering in artikel 3.3. Maatschappelijk Middenveld. Het overgrote deel van het budget wordt juridisch vastgelegd in subsidiebeschikkingen en bijdragen voor het FOCUS programma en een klein gedeelte in de vorm van opdrachten voor de monitoring van het kader. Ten slotte worden bijdragen gedaan voor andere activiteiten op het gebied van het maatschappelijk middenveld.

Voor artikel 3.4 zijn middelen juridisch vastgelegd ter afronding van verplichtingen.

Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerpbesluit (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le supplettoire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		1.290.933	0	1.290.933	109.141	1.400.074	16.555	- 158.862	473.754	- 403.762	1.200.321
	Uitgaven	1.089.896	0	1.089.896	58.438	1.148.334	- 4.436	- 18.435	- 6.436	- 25.135	1.202.424
4.1	Humanitaire Hulp	474.877	0	474.877	31.500	506.377	- 1.727	- 1.727	- 1.727	- 9.912	485.373
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>115.000</i>	<i>0</i>	<i>115.000</i>	<i>5.000</i>	<i>120.000</i>	<i>- 1.727</i>	<i>- 1.727</i>	<i>- 1.727</i>	<i>- 1.727</i>	<i>120.273</i>
	Noodhulpprogramma's	115.000	0	115.000	5.000	120.000	- 1.727	- 1.727	- 1.727	- 1.727	120.273
	<i>Bijdrage aan (inter-) nationale organisaties</i>	<i>359.877</i>	<i>0</i>	<i>359.877</i>	<i>26.500</i>	<i>386.377</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>- 8.185</i>	<i>365.100</i>
	Noodhulpprogramma's	252.860	0	252.860	26.500	279.360	5.000	0	0	- 8.185	268.083
	Noodhulpprogramma's non-ODA	1.017	0	1.017	0	1.017	0	0	0	0	1.017
	UNHCR	35.000	0	35.000	0	35.000	- 2.000	0	0	0	35.000
	UNRWA	11.000	0	11.000	0	11.000	0	0	0	0	1.000
	Wereldvoedselprogramma	60.000	0	60.000	0	60.000	- 3.000	0	0	0	60.000
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
4.2	Migratie	384.815	0	384.815	0	384.815	- 12.184	- 12.184	- 184	- 6.796	444.590
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	<i>14.650</i>	<i>0</i>	<i>14.650</i>	<i>3.700</i>	<i>18.350</i>	<i>3.381</i>	<i>251</i>	<i>- 184</i>	<i>- 184</i>	<i>12.816</i>
	Opvang in de regio	11.650	0	11.650	3.700	15.350	3.423	293	- 142	- 142	9.858

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe grooting t (1)	Mutati es via NvW, begroting t motie , amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de begroting t (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Migratie en ontwikkeling	3.000	0	3.000	0	3.000	- 42	- 42	- 42	- 42	2.958
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	370.165	0	370.165	- 3.700	366.465	- 15.565	- 12.435	0	- 6.612	431.774
Opvang in de regio	292.165	0	292.165	- 3.700	288.465	- 3.565	- 435	0	- 6.612	323.774
Migratie en ontwikkeling	78.000	0	78.000	0	78.000	12.000	- 12.000	0	0	108.000
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Veiligheid en stabiliteit	230.204	0	230.204	26.938	257.142	9.475	- 4.524	- 4.525	- 8.427	272.461
<i>Subsidies (regelingen)</i>	69.940	0	69.940	35.934	105.874	8.984	- 1.462	- 487	- 487	102.884
Legitimie stabiliteit	13.000	0	13.000	3.500	16.500	- 4.966	- 7.666	- 9.666	- 9.666	12.684
Inclusieve vredes- en politieke processen	13.300	0	13.300	17.700	31.000	13.812	7.124	10.099	10.099	26.099
Functionerend e rechtsorde	43.640	0	43.640	14.734	58.374	138	- 920	- 920	- 920	64.101
<i>Opdrachten</i>	300	0	300	450	750	- 750	- 875	- 975	- 975	350
Inclusieve vredes- en	300	0	300	450	750	- 750	- 875	- 975	- 975	350

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe groting t (1)	Mutati es via NvW, begroting t motie , amen demen ten en ISB (2)	Vastgestel de (3) = (1) + (2)	Mutatie s le supplet oaire begroting (4)	Stand le suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
politiek e process en										
<i>Bijdrag e aan (inter- nationa le organis aties</i>	159.964	0	159.964	- 9.446	150.518	1.241	- 2.187	- 3.063	- 6.965	169.227
Legitme stabilite it	31.700	0	31.700	- 17.200	14.500	- 7.600	15.300	13.800	13.800	30.000
Functio nerend e rechtsor de	88.204	0	88.204	- 7.246	80.958	- 5.159	- 17.487	- 16.863	- 20.765	83.922
Inclusie ve vredes- en politiek e process en	40.060	0	40.060	15.000	55.060	14.000	0	0	0	55.305
<i>Nog te verdele n</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nog te verdele n</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvan gsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 4 stijgt in 2026 en 2027 met cumulatief EUR 74 miljoen als gevolg van de intensivering op humanitaire hulp en veiligheid en stabiliteit in 2026 en 2027.

Verder wordt in de jaren 2026, 2027 en 2029 het verplichtingenbudget op artikel 4 opgehoogd en in de jaren 2028, 2030 en 2031 wordt het verplichtingenbudget verlaagd. Dit betreffen met name verplichtingschuiven om de verplichtingen voor de bijdragen aan WFP, UNHCR en UNRWA (art. 4.1 Humanitaire hulp), het COMPASS programma en een nieuw subsidiekader voor migratie (art. 4.2 Migratie) en de bijdragen aan UNDP en IDLO (art. 4.3 Veiligheid en stabiliteit) in het juiste ritme te zetten.

Uitgaven

Artikelonderdeel 4.1 Humanitaire hulp

Het budget op artikel 4.1 stijgt in 2026 met EUR 31,5 miljoen. Dit komt met name door een intensivering van EUR 30 miljoen ten behoeve van humanitaire hulp en de bescherming van mensen en hulpverleners gezien crises wereldwijd. Deze uitgaven worden gedekt uit verdeelartikel 5.4.

Artikelonderdeel 4.2 Migratie

In het voorjaar van 2025 zijn op de BHO-begroting middelen vrijgemaakt voor migratiepartnerschappen, in samenwerking met het ministerie van Asiel en Migratie. Van deze middelen wordt in zowel 2027 als in 2028 EUR 12 miljoen overgeheveld naar de begroting van AenM. Deze middelen worden omgelabeld van ODA naar non-ODA en ingezet voor niet-ODA'ble activiteiten ten behoeve van het bevorderen van terugkeer en het tegengaan van irreguliere migratie.

Artikelonderdeel 4.3 Veiligheid en stabiliteit

Het budget op artikel 4.3 stijgt in 2026 met EUR 26,9 miljoen. Dit is met name het gevolg van een intensivering van EUR 30 miljoen ten behoeve van inzet op het gebied van democratie, goed bestuur en conflictpreventie en vredesopbouw. Deze uitgaven worden gedekt uit verdeelartikel 5.4.

Verder zijn als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.

In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdeelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld. Voor artikel 4 gaat het om een bedrag van EUR 18,7 miljoen in 2030 en EUR 20,5 miljoen in 2031.

Budgetflexibiliteit

Tabel 13 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 4

	2026
Juridisch verplicht	76%
Bestuurlijk gebonden	2%
Beleidsmatig gereserveerd	17%
Nog niet ingevuld / vrij te besteden	5%

Het budget voor humanitaire hulp is voor het merendeel juridisch verplicht.

De bijdragen aan UNHCR, UNRWA en het Wereldvoedselprogramma zijn voor 2026 geheel juridisch verplicht. Voor wat betreft de bijdragen noodhulpprogramma's is ca. EUR 242 miljoen juridisch verplicht voor 2026.

In 2022 zijn meerjarige subsidies verleend aan de Dutch Relief Alliance (DRA) en het Nederlandse Rode Kruis onder het subsidiebeleidskader Humanitaire hulp 2022-2026. Dit subsidieplafond is geheel benut. Daarnaast zijn voor de versterking van de Humanitaire sector 2024-2027 subsidies verstrekt. Het begrote bedrag voor subsidies is voor EUR 100 miljoen juridisch verplicht.

Het artikelonderdeel Migratie is voor 74% juridisch verplicht.

De subsidies zijn geheel juridisch verplicht, volgend uit toekenningen uit het subsidiebeleidskader 'Migration and Displacement 2023-2028'.

De bijdragen zijn juridisch verplicht voor ca. EUR 267 miljoen en lopen door t/m 2027, dit betreft met name:

- Het bilaterale partnerschapsprogramma PROSPECTS met de Wereldbank, IFC, UNHCR, UNICEF en ILO.
- Het bilaterale partnerschap programma COMPASS met IOM.
- Bijdragen aan de opvang van vluchtelingen in de Afghanistan regio, Mena en Hoorn van Afrika.

De programma's op het gebied van veiligheid en stabiliteit (artikel 4.3) zijn voor ca. 54% juridisch verplicht.

Subsidies verstrekt uit centrale middelen betreft onder meer het strategische partnerschap met VNG-I. In 2024 zijn subsidies toegekend onder het subsidiebeleidskader 'Contributing to safe and peaceful societies'. Onder functionerende rechtsorde zijn subsidies begroot voor o.a. The Hague Institute for Innovation of Law (Hiil), het International Center for Transitional Justice, Impunity Watch.

De bijdragen verstrekt uit centrale middelen voor veiligheid en rechtsstaatontwikkeling betreft o.a. het VN Peace Building Fund. Daarnaast zijn bijdragen voor veiligheid en rechtsorde verplicht aan het UN programma Global Programme Rule of Law & Human Rights, UNDP-DPPA Joint programme conflict prevention, het Multi-Year Appeal van UNDP, IDEA, ICMP en IDLO.

Onder opdrachten is het begrote bedrag volledig verplicht in een opdracht aan de leerpartner voor het programma 'Contributing to safe and peaceful societies'.

Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	
Art .	Verplichtingen	667.303	-750	666.553	- 7.121	659.432	- 927	12.528	365.878	- 89.918	45.576
	Uitgaven	451.529	-750	450.779	- 105.340	345.439	- 446.924	- 302.968	- 193.000	- 347.960	248.761
5.1	Multilaterale samenwerking	142.093	0	142.093	2.604	144.697	552	552	552	- 1.934	153.331
	<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>142.093</i>	<i>0</i>	<i>142.093</i>	<i>2.604</i>	<i>144.697</i>	<i>552</i>	<i>552</i>	<i>552</i>	<i>- 1.934</i>	<i>153.331</i>
	UNIDO	1.950	0	1.950	0	1.950	0	0	0	0	1.950
	UNDP	10.000	0	10.000	0	10.000	0	0	0	0	10.000
	UNICEF	10.000	0	10.000	0	10.000	0	0	0	0	13.000
	Speciale multilaterale activiteiten	7.217	0	7.217	0	7.217	0	0	0	- 2.486	18.842
	Assistent deskundigenprogramma	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500
	Internationale Financiële Instellingen	5.264	0	5.264	1.500	6.764	0	0	0	0	4.324
	Middelen aanvullingen multilaterale banken en fondsen	94.479	0	94.479	0	94.479	0	0	0	0	91.480
	Kapitaalaanvullingen bij regionale ontwikkelingsbanken	8.683	0	8.683	1.104	9.787	552	552	552	552	9.235
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
	<i>Nog te verdelen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
5.2	Overig armoede	101.842	0	101.842	- 4.191	97.651	- 3.244	- 568	- 8	- 1.719	92.586

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendement en en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031

beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletore begroting (4)	Stand le suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
<i>Subsidies (regelingen)</i>	4.709	0	4.709	- 952	3.757	- 161	- 161	- 61	- 61	3.993
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	4.059	0	4.059	- 952	3.107	- 152	- 152	- 52	- 52	3.352
Nationale SDG implementatie	650	0	650	0	650	- 9	- 9	- 9	- 9	641
<i>Opdrachten</i>	290	0	290	0	290	0	0	0	0	290
Nationale SDG implementatie	290	0	290	0	290	0	0	0	0	290
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	96.843	0	96.843	- 3.239	93.604	- 3.083	- 407	53	- 1.658	88.303
UNESCO	4.400	0	4.400	0	4.400	0	0	0	0	4.400
Diverse ondersteunende activiteiten	36.361	0	36.361	- 2.350	34.011	48	3.133	133	- 1.578	20.191
Kleine activiteiten posten en cultuur en ontwikkeling	300	0	300	1.492	1.792	100	100	0	0	300
Schuldverlichting	55.579	0	55.579	- 3.560	52.019	- 3.560	- 3.560	0	0	63.275
Voorlichting op het terrein van Ontwikkelingssamenwerking	203	0	203	- 80	123	- 80	- 80	- 80	- 80	137
Verdragsmiddelen Suriname	0	0	0	1.259	1.259	409	0	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Nog te verdelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.3 Oekraïne (XVII)	234.000	0	234.000	0	234.000	0	0	0	0	0
<i>Subsidies (regelingen)</i>	17.000	0	17.000	0	17.000	0	0	0	0	0
Private Sector Ondersteuning	15.000	0	15.000	0	15.000	0	0	0	0	0
Verbeteren drinkwater en sanitatie	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	0
<i>Opdrachten</i>	0	0	0	19.635	19.635	0	0	0	0	0
Energieherstel	0	0	0	19.635	19.635	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	365	0	365	0	365	0	0	0	0	0
Rijksdienst voor ondernemen Nederland	365	0	365	0	365	0	0	0	0	0
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	166.635	0	166.635	30.365	197.000	0	0	0	0	0
Humanitaire hulp	18.000	0	18.000	1.000	19.000	0	0	0	0	0
Steun en wederopbouw Oekraïne via IFIs	55.000	0	55.000	58.000	113.000	0	0	0	0	0
Energieherstel	72.635	0	72.635	– 29.635	43.000	0	0	0	0	0
Legitieme stabiliteit	10.000	0	10.000	1.000	11.000	0	0	0	0	0
Gezondheidszorg	10.000	0	10.000	0	10.000	0	0	0	0	0
OESO	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Nog te verdelen	50.000	0	50.000	– 50.000	0	0	0	0	0	0
Onverdee	50.000	0	50.000	–	0	0	0	0	0	0

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amendement en en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties le suppletore begroting (4)	Stand 1e suppletore begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Ide program mamiddel en Oekraïne (XVII)				50.000						
5.4 Nog te verdelen i.v.m.wijz zingen BNI en/of toereken ingen	- 26.406	-750	- 27.156	- 103. 753	- 130. 909	- 444. 232	- 302. 952	- 193. 544	- 344. 307	2.844
<i>Nog te verdelen i.v.m.wijz ingen BNI en/of toereken ingen</i>	<i>-</i> <i>26.406</i>	<i>0</i>	<i>- 26.406</i>	<i>-</i> <i>103.753</i>	<i>-</i> <i>130.159</i>	<i>-</i> <i>443.482</i>	<i>-</i> <i>302.202</i>	<i>-</i> <i>192.794</i>	<i>-</i> <i>343.55 7</i>	<i>2.844</i>
<i>Nog te verdelen i.v.m.wijz ingen BNI en/of toereken ingen</i>	<i>-</i> <i>26.406</i>	<i>0</i>	<i>- 26.406</i>	<i>-</i> <i>103.753</i>	<i>-</i> <i>130.159</i>	<i>-</i> <i>443.482</i>	<i>-</i> <i>302.202</i>	<i>-</i> <i>192.794</i>	<i>-</i> <i>343.55 7</i>	<i>2.844</i>
Ontvang sten	34.354	0	34.354	678	35.032	405	41	960	937	28.665

Tabel 15 Uitsplitsing ontvangsten voor beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (bedragen x € 1.000)

Art. Ontvangsten	Ontwerpbegroting (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3)	Mutaties lestoire begroting (4)	Stand le suppletioire begroting (5)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Art. Ontvangsten	34.354	0	34.354	678	35.032	405	41	960	937	28.665
5.20 Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	13.078	0	13.078	678	13.756	405	41	960	937	7.489
<i>Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen</i>	13.078	0	13.078	678	13.756	405	41	960	937	7.489
Ontvangsten en restituties met betrekking tot leningen	13.078	0	13.078	678	13.756	405	41	960	937	7.489
5.21 Ontvangsten OS	21.276	0	21.276	0	21.276	0	0	0	0	21.176
<i>Ontvangsten OS</i>	21.276	0	21.276	0	21.276	0	0	0	0	21.176
Ontvangsten OS	21.276	0	21.276	0	21.276	0	0	0	0	21.176

Tabel 16 Uitsplitsing verplichtingen voor beleid art. 5 Multilaterale samenwerking en overige inzet (Eerste suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Stand ontwerpbegroting 2026 (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB 2026 (2)	Vastgestelde begroting 2026 (3)=(1+2)	Mutaties lestoire begroting 2026 (4)	Stand le suppletioire begroting 2026 (5)=(3+4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Verplichtingen	667 303	-750	666 553	121	659 432	- 927	528	878	721	170
garantieplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
overige verplichtingen	667 303	0	667 303	121	660 182	- 177	278	628	971	170

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op artikel 5 wordt bij deze Eerste suppletioire begroting gewijzigd. Het verplichtingenbudget ten behoeve van de kernbijdragen aan UNDP en UNICEF wordt van 2030 naar 2029 geschoven waardoor het verplichtingenbudget in 2030 wordt verlaagd met EUR 86 miljoen en in 2029 wordt verhoogd met EUR 86 miljoen. Daarnaast wordt in 2029 EUR 280 miljoen aan verplichtingenbudget opgeboekt vanwege voorziene middelenaanvullingen aan multilaterale banken en fondsen. Tot slot daalt vanwege amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65) het verplichtingenbudget op artikel 5.2 met EUR 750.000 tot en met 2030.

Uitgaven

In de jaren 2030 en 2031 ontstond een negatieve stand op verdeelartikel 5.4. Om hiervoor te corrigeren, moet worden omgebogen op ODA-

Tabel 17

x	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
EUR duizend							
Stand MJN2026	-	-	-	-	-	-	- programma's. Deze ombuiging is technisch verwerkt middels een pro rata verdeling over de beleidsartikelen en zal bij een volgend begrotingsmoment verder worden ingevuld. Voor artikel 5 gaat het om een bedrag van EUR 4,2 miljoen in 2030 en EUR 4,6 miljoen in 2031.
A) Extrapolatie						357.648	
B) Asieltoerekening	717.627	112.901	269.260	315.976	294.152	281.288	
C) BNI-koppeling	- 79.672	-	- 87.515	- 87.081	- 86.953	-	
D) ODA-overschrijding 2025	- 46.909	100.211				114.506	
E) Overboekingen naar andere begrotingen binnen de HGIS	- 37.733	- 16.316	- 4.807				Verder zijn als gevolg van de subsidietaakstelling uit het Coalitieakkoord (maatregel 63) de subsidiebudgetten verlaagd naar rato van het subsidiebudget in de begroting 2026. Dit leidt tot een bezuiniging van ongeveer 1,5% op de subsidiebudgetten.
F) ODA kasschuif	545.000	245.000	75.000	225.000	-	-	
G) Overboekingen binnen de BHO-begroting	112.816	- 40.804	- 1.395	- 1.395		51.605	57.655
H) Effect Rijksbrede prijsbijstellingstaakstelling	-	-	- 14.975	- 15.924	- 17.133	- 18.991	
I) Effect coalitieakkoord dekking steun aan Oekraïne	-	419.000	-	-	-	-	
Stand VJN2026	-	-	-	-	-	-	-
	130.909	46.205	11.959	20.680	1.886	2.844	

Artikelonderdeel 5.3 Oekraïne

Op artikelonderdeel 5.3 worden de technische mutaties verwerkt die voortkomen uit eerder aangekondigde energiesteun ten behoeve van Oekraïne. Hierdoor wordt in totaal EUR 48 miljoen technisch herschikt binnen het artikelonderdeel, in lijn met de inzet uit Kamerbrief 36 045, nummer 239 en Kamerbrief 36 045, nummer 265. Daarnaast wordt EUR 2 miljoen gealloceerd voor de bestrijding van kindontvoering via UNDP (in lijn met Kamerbrief 36 045, nummer 269).

Artikelonderdeel 5.4 Nog te verdelen i.v.m. wijzigingen BNI en/of toerekeningen

Hieronder wordt een overzicht gepresenteerd van de mutaties die hebben plaatsgevonden op het verdeelartikel. Het totaal van de tabel komt overeen met de mutatie die is opgenomen in de eerste suppletore begroting.

Bovenstaande tabel wordt hieronder toegelicht.

- A) De extrapolatie is een technische mutatie in verband met het toevoegen van het jaar 2031 aan de begrotingshorizon.
- B) Het budget op verdeelartikel 5.4 stijgt in 2026 met EUR 718 miljoen vanwege de neerwaartse bijstelling van de raming voor asieluitgaven op de begroting van Asiel en Migratie. Hier staat tegenover dat er meeruitgaven verwacht worden vanaf 2027.

- C) Het ODA-budget daalt omdat de BNI-groei bij CEP2026 neerwaarts is bijgesteld ten opzichte van de laatst verwerkte raming (CEP2025). Dit leidt tot een verlaging van het totale ODA-budget.
- D) De ODA-overschrijding van 2025 wordt in 2026 in mindering gebracht op het ODA-budget conform gebruikelijke systematiek.
- E) Als gevolg van de HGIS-besluitvorming worden diverse overboekingen binnen de HGIS verwerkt. Dit betreft onder meer budget voor loon- en prijsbijstellingen, de bijdrage van de HGIS aan de kosten voor medische evacuaties uit Gaza in 2025 en een intertemporele herschikking met het non-ODA budget.
- F) Een deel van de middelen die in 2026 beschikbaar komen op artikel 5.4 vanuit de begroting van Asiel en Migratie wordt doorgeschoven naar latere jaren ten behoeve van doelmatige besteding.
- G) Dit is het saldo van diverse overboekingen binnen de BHO-begroting. In 2026 wordt een deel van het budget ingezet voor aanvullende programmering. Verder daalt het uitgavenbudget op 5.4 jaarlijks met EUR 750.000 t/m 2030 vanwege amendement Kröger (36 800 XVII nr. 65).
- H) In de augustusbesluitvorming 2025 is besloten tot een Rijksbrede taakstelling op de prijsbijstellingstranche van 2026. Deze taakstelling heeft ook effect op het beschikbare ODA-budget.
- I) Met het coalitieakkoord tussen D66, VVD en CDA is afgesproken dat Nederland onverminderde steun blijft leveren aan Oekraïne. In 2027 wordt een deel van de dekking hiervoor gevonden binnen de BHO-begroting, waardoor het budget op artikel 5.4 wordt verlaagd met EUR 419 miljoen.

Budgetflexibiliteit

Tabel 18 Geschatte budgetflexibiliteit artikel 5

	2026
Juridisch verplicht	45%
Bestuurlijk gebonden	42%
Beleidsmatig gereserveerd	13%
Nog niet ingevuld / vrij te besteden	0%

Binnen artikel 5.1 multilaterale samenwerking is 69% juridisch verplicht en dit heeft betrekking op de verplichte UNIDO-contributie; het JPO-programma en diverse TA-fondsen op basis van reeds aangegane verplichtingen; en middelen- en kapitaal aanvullingen van regionale ontwikkelingsbanken op basis van overeengekomen betaalschema's. Voor artikel 5.2 geldt dat 63% juridisch verplicht is voor de verplichte UNESCO-contributie en de schuldverlichting (MDRI-compensatie) op basis van overeengekomen betaalschema's.

Voor artikel 5.3 Oekraïne geldt dat 20% juridisch verplicht is, met name voor de bijdrage aan het Ukraine Energy Support Fund (UESF). De overige uitgaven voor niet-militaire steun aan Oekraïne zijn bestuurlijk gebonden.

Berekening ODA-budget 2026-2031 en raming ODA-prestatie 2026-2031

Conform de vorig jaar opgestelde Kabinetsreactie op het AIV-advies «Een stabiel en voorspelbaar ODA-budget», wordt het ODA-budget één keer per jaar bijgesteld.¹ Hierdoor wordt het ODA-budget bij HGIS-nota 2026 niet langer geactualiseerd op basis van de bni-koppeling. Dit voorjaar wordt het ODA-budget wel geactualiseerd op basis van de bni-koppeling. Dat leidt tot een aanpassing van het Rijksbrede ODA-budget. Ook de verwerking van het coalitieakkoord en de voorjaarsbesluitvorming 2026

¹ Kamerstuk 36600-XVII-79

leiden tot aanpassingen van het budget. De wijzigingen in de omvang van het ODA-budget en de effecten op de ODA-prestatie zijn hieronder weergegeven.

x EUR miljoen	2026	2027	2028	2029	2030	2031
ODA-stand HGIS-nota 2026	6.746	6.118	5.784	6.123	6.343	
A) Extrapolatie						6.429
B) BNI-bijstelling CEP2025-CEP2026	-80	-100	-88	-87	-87	-115
C) ODA-overschrijding 2025	-47					
D) ODA kasschuif voorjaarsnota 2026	-545	245	75	225		
E) Kasschuif intensivering ontwikkelingssamenwerking coalitieakkoord		-245	60		185	
F) Effect Rijksbrede prijsbijstellingstaakstelling			-15	-16	-17	-19
G) Overig	7	-20	-12		-1	-1
H) Effect coalitieakkoord intensivering ontwikkelingssamenwerking		257	257	257	257	257
I) Effect coalitieakkoord dekking Oekraïne 2027 (BHO)		-419	0	0		
J) Effect coalitieakkoord niet-militaire steun Oekraïne (saldo)		231	410	415		
K) Effect coalitieakkoord taakstellingen op apparaat en subsidie		-17	-18	-23	-30	-30
ODA-budget voorjaarsnota 2026	6.082	6.050	6.454	6.894	6.650	6.521
af: geraamde ontvangsten	-31	-30	-30	-29	-29	-29
Netto ODA / ODA Grand Equivalent	6.051	6.020	6.424	6.865	6.621	6.493
Raming bni (op basis van CEP2026, in	1218,92	1262,14	1315,65	1365,06	1415,72	1461,36

miljarden euro)						
Netto ODA in % van het bni	0,50%	0,48%	0,49%	0,50%	0,47%	0,44%

In bovenstaande tabel wordt een overzicht gepresenteerd van de opbouw van het ODA-budget en de hieraan gekoppelde ODA-prestatie. Door afronding kan een verschil ontstaan. Hieronder volgt een toelichting op de onderdelen, die gezamenlijk de omvang van het totale ODA-budget bepalen, waarbij de stand HGIS-nota 2026 als startpunt wordt genomen:

- A: Begrotingsjaar 2031 is toegevoegd aan de meerjarenperiode.
- B: Het kabinet actualiseert het ODA-budget op basis van de bni-koppeling.
- C: De overschrijding van het ODA-budget in 2025 is zoals gebruikelijk in het voorjaar van 2026 in mindering gebracht op het totale ODA-budget.
- D: Zoals toegelicht in deze begroting is er een kasschuif doorgevoerd op het ODA-budget.
- E: Zoals toegelicht in de Voorjaarsnota is er een kasschuif doorgevoerd op het ODA-budget op de Aanvullende Post.
- F: Bij Miljoenennota 2026 is een deel van de reservering voor de prijsbijstelling 2026 vanaf 2028 ingezet ter dekking van structurele problematiek. Het ODA-budget deelt ook in deze taakstelling.
- G: Betreft overige en kleinere mutaties die een effect hebben op het totaal beschikbare ODA-budget.
- H t/m K: Dit zijn de budgettaire effecten van het coalitieakkoord op het rijksbrede ODA-budget.

Bovenstaande resulteert in de raming van het ODA-budget 2026 – 2031. Het gerealiseerde ODA-budget in 2025 en de bijbehorende ODA-prestatie zullen zoals gebruikelijk worden opgenomen in het HGIS-jaarverslag 2025.

Bijlage 1: Meerjarige juridische verplichtingen

Tabel 19

	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal budget artikel 1	637	618	606	643	630	630
Totaal vrije ruimte artikel 1	27	15	0	0	0	0
1.1 Duurzaam handels- en investeringsstelsel, inclusief MVO	33	34	36	38	37	37
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	17	3	0	0	0	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	16	16	16	16	16	16
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	0	15	20	22	21	21
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	0
1.2 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	103	97	96	95	94	94
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	49	27	13	13	13	13
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	54	70	70	70	70	70
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	0	0	13	12	11	11
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	0
1.3 Handel en economie voor ontwikkeling	501	487	474	510	499	499
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	374	325	219	219	219	219
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	100	147	255	255	255	255
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	0	0	0	36	25	25
Totaal vrije ruimte	27	15	0	0	0	0
	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal budget artikel 2	882	866	960	1.038	1.022	1.021
Totaal vrije ruimte artikel 2	5	7	18	117	169	291
2.1 Voedselzekerheid	381	386	437	480	473	473
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	273	193	92	36	23	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	17	17	17	17	17	17
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	92	176	320	331	313	260
Totaal vrije ruimte	0	0	9	96	120	195
2.2 Water	253	274	322	359	355	354
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	173	115	66	46	28	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	17	34	34	34	34	34
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	64	125	223	280	269	261
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	24	59
2.3 Klimaat	248	207	200	199	194	194
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	228	116	19	8	4	4
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	11	38	80	78	78	76
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	4	45	93	91	87	77
Totaal vrije ruimte	5	7	9	21	25	36
	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal budget artikel 3	565	529	550	586	580	578
Totaal vrije ruimte artikel 3	16	40	110	192	236	353
3.1 Mondiale gezondheid en SRGR	395	381	430	467	461	482
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	259	241	203	115	64	64
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	20	20	20	20	20	20
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	105	86	97	141	141	141
Totaal vrije ruimte	11	34	110	191	236	257
3.2 Vrouwenrechten en gender	27	26	0	0	0	0
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	8	3				
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	0	0				
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	14	18				

Tabel 19

	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal vrije ruimte	5	5	0	0	0	0
3.3 Maatschappelijk middenveld	142	121	120	119	119	96
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	26	15	15	15	0	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	115	105	104	103	118	0
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	1	1	1	1	1	0
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	96
3.4 Onderwijs	1	0	0	0	0	0
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	1					
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	0					
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	0					
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	0

	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal budget artikel 4	1.148	1.084	1.097	1.223	1.204	1.202
Totaal vrije ruimte artikel	60	76	75	239	406	744
4.1 Humanitaire Hulp	506	444	454	494	486	485
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	448	21	5	5	0	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	0	0	0	0	0	0
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	28	423	449	451	451	122
Totaal vrije ruimte	30	0	0	38	35	363
4.2 Migratie	385	385	393	452	445	445
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	283	287	38	5	0	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	3	11	9	9	9	9
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	99	44	318	315	313	302
Totaal vrije ruimte	0	43	28	124	123	134
4.3 Veiligheid en stabiliteit	257	256	251	277	273	272
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	140	57	38	35	25	25
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	21	10	10	10	0	0
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	66	155	155	155	0	0
Totaal vrije ruimte	30	34	48	77	248	247

	2026 BUDGET	2027 BUDGET	2028 BUDGET	2029 BUDGET	2030 BUDGET	2031 BUDGET
Totaal budget artikel 5	476	262	247	251	247	246
Totaal vrije ruimte artikel 5	0	0	3	0	0	0
5.1 Multilaterale samenwerking	145	140	150	156	154	153
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	104	94	59	36	31	27
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	13	18	44	29	29	29
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	28	28	47	91	94	97
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	0
5.2 Overig armoedebeleid	98	104	92	95	93	93
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	63	63	63	60	53	53
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	0	4	4	4	4	4
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	35	37	22	31	36	36
Totaal vrije ruimte	0	0	3	0	0	0
5.3 Oekraïne (XVII)	234	19	5	0	0	0
<i>wv. Juridisch verplicht</i>	47	0	0	0	0	0
<i>wv. Bestuurlijk verplicht</i>	187	19	5	0	0	0
<i>wv. Beleidsmatig gereserveerd</i>	0	0	0	0	0	0
Totaal vrije ruimte	0	0	0	0	0	0

Conform de toezegging tijdens de begrotingsbehandeling van de begroting BHOS 2024 d.d. 31 januari 2024 bevat dit onderdeel een meerjarige uitwerking van de juridisch verplichte budgetten inclusief een toelichting. Daarnaast zijn de bedragen weergegeven die bestuurlijk gebonden zijn op grond van bestuursovereenkomsten, convenanten met koepels en/of decentrale overheden, politieke toezeggingen e.d., de bedragen die beleidsmatig gereserveerd zijn en de bedragen die vrij te besteden zijn.

Toelichting

Artikel 1: Duurzame economische ontwikkeling, handel en investeringen

De programmering van artikel 1 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan.

Voor sub-beleidsartikel 1.1 Duurzame handelsystemen, zijn er diverse programma's ter bestrijding van kinderarbeid en ter bevordering van IMVO.

Voor sub-beleidsartikel 1.2 Nederlandse handels- en investeringsbevordering, gaat het om programma's met uitvoeringspartners RVO (o.a. Starters International Business, handelsmissies) en Invest International (o.a. Dutch Trade and Investment Fund). De programma's met RVO zijn in het lopende jaar juridisch verplicht en in de jaren erna bestuurlijk gebonden.

Voor sub-beleidsartikel 1.3 Handel en economie voor ontwikkeling, zijn meerjarige verplichtingen aangegaan op het terrein van onder andere financiële sector ontwikkeling en duurzame productie en handel. Voor infrastructuur ontwikkeling worden de regelingen DRIVE, D2B en ORIO door Invest International uitgevoerd. Tevens worden een aantal programma's door RVO uitgevoerd, waaronder de programma's voor de combi-aanpak. RVO en Invest International gaan verplichtingen aan die in latere jaren tot uitbetaling komen. Deze zijn juridisch verplicht. Verplichtingen die onder deze programma's in 2027 en verder worden aangegaan zijn bestuurlijk gebonden. De uitvoeringskosten die RVO en Invest International maken voor de uitvoering van de programma's zijn in 2026 juridisch verplicht en in 2027 en verder bestuurlijk gebonden.

Artikel 2: Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid, water en klimaat

De programmering onder artikel 2 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan.

Voor de sub-beleidsartikelen 2.1 Voedselzekerheid en 2.2 Water wordt een groot deel van de budgetten gealloceerd op basis van meerjarige landenstrategieën van posten, voor zover deze kaders nog niet juridisch zijn verplicht, valt het overige deel van dit financiële meerjarige kader onder beleidsmatige verplichtingen omdat Nederland daarover bilaterale afspraken maakt als een betrouwbare en voorspelbare partner in ontwikkelingssamenwerking.

Het sub-beleidsartikel 2.3 Klimaat bevat verplichtingen voor multilaterale klimaatfinanciering en klimaatafspraken zoals bijdragen aan de Global Environment Facility, Green Climate Fund, UNEP en verdragscontributies in het kader van het Kyoto en Montreal protocol.

Artikel 3: Sociale vooruitgang

Op artikel 3.1 Gezondheidszorg zijn alle middelen voornamelijk vastgelegd in meerjarige bijdrage-overeenkomsten en beschikkingen. Bijdrages aan multilaterale organisaties beslaan bijna de helft van het budget. Hierdoor

worden GFF, GAVI, GFATM, WHO, UNFPA en UNAIDS gesteund in de uitvoering van hun activiteiten. Het instrument subsidies is deels ingezet voor slotbetalingen op het aflopende VMM kader alsmede voor nieuwe initiatieven zoals activiteiten in Oekraïne. Via de ambassades worden bijdragen en subsidies verstrekt met behulp van gedelegeerde middelen voor lokale en regionale programma's. Alle activiteiten zijn in lijn met de Mondiale Gezondheidsstrategie 2023-2030.

Vanuit artikel 3.2 Vrouwenrechten en gendergelijkheid ontvangen onder andere UN Women en het Ukrainian Women's Fund een rechtstreekse bijdrage. De beleidsmatig gereserveerde middelen hebben betrekking op de nieuw te ontwikkelen programma's die invulling geven aan de motie Hirsch c.s. bij de 1e suppletoire begroting (Kamerstuknr. 36725-XVII-21).

Subsidies zijn de voornaamste vorm van financiering in artikel 3.3. Maatschappelijk Middenveld. Het overgrote deel van het budget wordt juridisch vastgelegd in subsidiebeschikkingen en bijdragen voor het FOCUS programma en een klein gedeelte in de vorm van opdrachten voor de monitoring van het kader. Ten slotte worden subsidies voor andere activiteiten op het gebied van het maatschappelijk middenveld beschikt.

Voor artikel 3.4 zijn enkel middelen beschikbaar voor de afronding van juridische verplichtingen.

Artikel 4: Vrede, veiligheid en duurzame ontwikkeling

De programmering onder artikel 4 bestaat uit meerjarige juridische overeenkomsten waaruit een verdeling van de uitgaven over de jaren plaatsvindt waarvoor de overeenkomst is aangegaan.

Voor artikel 4.1 Humanitaire hulp wordt in 2026 een groot deel van het budget t/m 2029 meerjarig juridisch verplicht. Dit betreft onder andere de bijdragen aan VN-organisaties (WFP, UNHCR, UNRWA), CERF, UNICEF-thematische humanitaire financiering en UNOCHA. Subsidies aan de Dutch Relief Alliance en het Rode Kruis zijn t/m 2026 toegekend. Daarnaast zijn er subsidies uit hoofde van het subsidiebeleidskader «Versterking van de Humanitaire Sector 2024-2027» t/m 2027 toegekend.

Voor artikel 4.2 Migratie liggen de middelen meerjarig juridisch vast. Het betreft hier met name het PROSPECTS programma (2024-2027), COMPASS (t/m 2027) en programmering in de Afghanistan regio (t/m 2027). Vanaf 2028 wordt hiervoor nieuwe programmering voorzien. Subsidies die zijn toegekend op het subsidiebeleidskader «Migration and Displacement 2023-2028» lopen uiterlijk tot en met 2029.

Met betrekking tot artikel 4.3 Veiligheid en stabiliteit is een deel van het programma via gedelegeerde landenprogramma's vastgelegd. Het deel wat van deze gedelegeerde middelen niet juridisch is vastgelegd is opgenomen onder bestuurlijk gebonden. De bijdrage aan het Peace Building Fund is verplicht t/m 2026. Er zijn subsidies toegekend uit het subsidiebeleidskader «Contributing to Peaceful and Safe Societies 2024-2031» die uiterlijk in 2031 aflopen.

Artikel 5: Multilaterale samenwerking en overige inzet

Binnen artikel 5.1 zijn de verplichtingen voor de middelen- en kapitaal aanvullingen die vanaf 2027 worden aangegaan met de regionale ontwikkelingsbanken als beleidsmatig gereserveerd aangegeven, er is nog geen zicht op hoe hoog deze aanvullingen zullen zijn, de reserveringen zijn ter grootte van de voorgaande aanvullingen. De jaarlijkse bijdrage aan MOPAN is bestuurlijk verplicht gezien het lidmaatschap. De kernfinancieringen van UNDP en UNICEF zijn per 2026 opgenomen als beleidsmatig gereserveerd, na goedkeuring van de BHO-begroting 2026 door het parlement worden deze verplichtingen aangegaan. De financiering van overige (m.n. Technische Assistentie) programma's is

voor de komende jaren beleidsmatig gereserveerd. De bijdragen aan UNESCO in 2026 en verder zijn verplichte bijdragen die als juridisch verplicht zijn aangemerkt binnen artikel 5.2 De uitgaven voor schuldverlichting liggen tot en met 2029 grotendeels juridisch vast; de nieuwe verplichtingen voor schuldverlichting HIPC IDA-22 is als beleidsmatig gereserveerd aangegeven evenals de voorgenomen overige programma's.

Van de uitgaven voor niet-militaire steun aan Oekraïne is een deel juridisch verplicht, met name voor de bijdrage aan het Ukraine Energy Support Fund (UESF). De overige uitgaven voor niet-militaire steun aan Oekraïne zijn bestuurlijk gebonden.